

In memoriam

22. července 1975, nedlouho poté, kdy se jako čestný host zúčastnil semináře Československé sociologické společnosti věnovaného problematice československé sociologie podniku, zemřel ve věku sedmdesáti let Jaroslav Šnobl, spoluzakladatel československé podnikové sociologie a jeden z průkopníků uplatňování sociologických metod v průmyslové řídicí praxi. Odešel příkladný podnikový sociolog, který ve své činnosti vždy spojoval tvůrčí teoretický přístup s citlivým postřehem pro praktické potřeby průmyslu. Zájem o rozvoj těžkého a hutního průmyslu, v němž celý život pracoval, zájem o blaho dělnické třídy a všech pracujících v tomto odvětví byl ustavičným motivátorem práce tohoto skromného, soudružského člověka.

Již za okupace připravoval pokrokové koncepce podnikové sociální politiky pro nastávající dobu politického a hospodářského osvobození, v níž pevně věřil. Jejich logickou součástí byly i plány na využití sociologie v této oblasti. Od r. 1946 stál v čele snah o realizaci této koncepce na tehdejším generálním ředitelství n. p. Československé hutě. Nejzávažnější teoretickou prací soudruha Šnobla z té doby byla studie *Sociologický výzkum a vnitřní nábor v podniku* (časopis Sociologie a sociální problémy č. 2-3, r. 1947), v níž podrobil rozboru soubor integrujících a dezintegrujících sil působících v pracovních skupinách v podniku a navrhl systém prostředků masové politického působení, které měly v pozitivním smyslu ovlivňovat vztahy v pracovních kolektivech. Pro tento systém razil název „vnitřní nábor“.

Prozíravým činem soudruha Šnobla bylo, že se obracel se svými úvahami o sociologii podniku také na vlastní průmyslovou veřejnost. Publikoval v časopise Průmyslový věstník i v časopisech závodních. V Průmyslovém věstníku vyšla r. 1948 jeho dodnes aktuální práce *Plánování sociálního růstu podniku a kontrola plánu*.

Svůj sociologický pohled na průmyslovou problematiku neopustil nikdy. Příkladem vzácného kontinua v jeho práci je to, že i v letech, kdy nemohl konat speciální teoretická sociologická studia, uplatňoval v hutním průmyslu sociologické metody průzkumu a plánování pracovních sil, sociálních zařízení a bytové výstavby. V šedesátých a sedmdesátých letech na mnohých setkáních sociologů sděloval své zkušenosti podnikového sociologa svým mladým následovníkům a vy-

slovil nejednu cennou myšlenku o profesionální přípravě těchto odborníků.

Budíž čest památce Jaroslava Šnobla, sociologa entuziasty a pilného dělníka na poli vědy.

Vladimír Čech

Sociológia 1974

Časopis *Sociológia* 1974 (roč. 6), vydávaný Sociologickým ústavem SAV, úspěšně navazuje na předcházející ročníky. Představuje důležitou součást teoretické a ideologické fronty v oblasti sociologie a vědeckého komunismu v ČSSR. Významnou měrou přispívá k rozvoji teoretického a empirického výzkumu v uvedených vědních oborech, a zejména k vytváření jednoty teorie a empirie.

V celkovém obsahovém zaměření vychází časopis z úkolů, které v oblasti společenských věd vytyčil XIV. sjezd KSČ. Pro rok 1974 a další období má mimořádný význam dokument schválený předsednictvem ÚV KSČ 3. května 1974 *O vývoji, současném stavu a úkolech společenských věd*, který podrobně analyzoval vývoj společenských věd v celém poválečném období, zejména po roce 1948. Dokument zdůraznil, že prosazení, probíjování marxistického charakteru společenských věd bylo součástí třídního boje o socialistický charakter naší republiky. Stanovil též hlavní úkoly společenských věd, a to jak pro období přípravy XV. sjezdu strany, tak i pro delší časové období. K nejdůležitějším z nich patří výzkum zákonitostí rozvoje vyspělé socialistické společnosti. V oblasti sociologie jde především o výzkum uplatňování vedoucí úlohy dělnické třídy a její strany, o problematiku vývoje sociálně třídní struktury socialistické společnosti, formování a rozvíjení socialistického životního způsobu a socialistického člověka jako aktivního a uvědomělého tvůrce a nositele socialistických vztahů. Dále o otázky spojení vědeckotechnické revoluce s vymoženostmi a přednostmi socialismu, o otázky vědeckého řízení, sociálního plánování apod. Velmi důležitým úkolem je kritika buržoazní, zejména antikomunistické a revizionistické ideologie.

Při celkové charakteristice a hodnocení časopisu *Sociológia* 1974 můžeme konstatovat, že obsahové zaměření respektuje a realizuje hlavní úkoly, které byly stanoveny jak XIV. sjezdem strany, tak i dokumentem PÚV KSČ z 3. 5. 1974. Svědčí o tom obsahová struktura i způsob zpracování zkoumané problematiky.